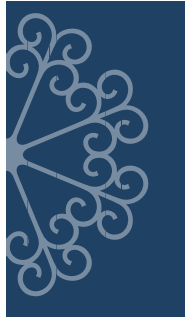

בית מדרש

514

פרשת משפטים

זמני כניסת ויציאת השבת

✡	🕒	
17:59	16:44	ירושלים
17:59	17:01	בני ברק
18:30	17:19	ציריך
18:24	16:51	וינה
18:40	17:28	אנטוורפן
18:50	17:32	פריז
17:54	16:49	לונדון

דבר הישיבה

לחיות במחשבה תמידית - איך לעזור ולהנות את הזולת

מרון המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוניץ זצ"ל היה דורש לחיות במוחש את הפסוק בפרשתנו "עזוב תעזוב עמו" (כג, ה) - להרגיש את צער הזולת ולעזור לזולתו, וכפי שכתב בספרו **תורה ודעת**: "אם עושה אדם לחברו טובה אל יחפוץ ממנו שום תועלת, לא תועלת כבוד ולא תועלת ממון, ויתלמד האדם שתהיה לו המעלה בעצמו - בעצם זה שעזר לחברו - זהו "שכרו", וזהו דרכו של הקב"ה.

בענין זה מסופר, פעם עלה מרון המשגיח לרכבת, ותוך כדי הכניסה לקרון עם כל הדוחק והצפיפות, הבחין שנשמטה הכפפה מידו. במבט חטוף רגע לפני שהדלתות נסגרו הוא הספיק לראות אותה על הרציף כשהיא נתונה למרמס העוברים ושבים.

הדלתות נסגרו ובהחלטה של השנייה האחרונה הוא זרק את הכפפה שנתרה לו החוצה - אל הרציף. הדלתות נסגרו והרכבת החלה בניסיעתה כשבת חיך על פניו של הרב

אחד התלמידים שצפה במתרחש, אזר אומץ, ניגש אל הרב ושאלו: "מדוע הרב זרק את הכפפה השנייה לא די שאחת הלכה לאיבוד?! השיב הרב: אני כבר לא יוכל להשתמש באחת, לפחות זה שימצא את שתיהן - יהנה מהן... כל אחד יכול היה להגיע למסקנה כזו אבל שעתיים לאחר מכן... ההחלטה הזו של הרגע האחרון, מעידה שהמשגיח היה חי בכל רגע עם מחשבה איך לעזור ולהנות את הזולת..."

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרון המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוניץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

תובנה נפלאה - מדוע מרצעין את העבד רק לאחר שש

והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדניו את אזנו במרצע ועבדו לעלם (כא, ו). וברש"י אכן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב, תרצע.

רק בכמה תיבות, אף שעדיין מתפלל את כל תפילתו ככונה עצומה.

הראשון הוא "עולה", והשני "יורד".

כשהאדם הולך ויורד מטה, אין מקום לדבר אליו, ואין עצה עברו כי אם הוא נמצא בעיצומה של התדרדרות והיצר כבר ימשיך את ירידתו עד רדתו שחת. אבל מי שכבר שקוע ומתבוסס כולו בתוך הרע, פצוע ושפל לגמרי, וכבר שקעה ונתקררה לה אש התאוה ונוכח להיכן הובל ועד כמה שפל הוא וחדל אישים, - דוקא אדם זה יש מקום לדבר עמו, להשפיע עליו ולשדלו ולהחזיר בו הרהורי תשובה.

וזהו שאמרה תורה לרצוע את העבד רק לאחר שש. בתחילה, כאשר החלה ירידתו ושפלותו לא היתה מועילה רצועת האוזן כדי לתקנו. רק לאחר שש שנים כשכל כולו שקוע ברע, עד שנשא שפחה ואמר "אהבתי את אדוני", דוקא אז אמרה תורה לדבר אליו ולהענישו. דוקא עתה, במצבו הנוכחי, בראותו את רעתו ושפלותו הגדולה, יתעורר ויבקש להציל נפשו משחת.

יד יחזקאל

מדוע גזרה התורה על רצועתו רק לאחר שש שנים, הרי היה לרצועו מיד כאשר מכר עצמו לעבד.

הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ביאר זאת ביסוד נפלא: יש אדם אשר מצבו הכללי טוב, אולם לאט לאט מתחילים לבקוע בקיעים ומתגלים סימנים ראשונים של כניעה ליצר הרע. אדם זה נתון עתה בסכנה עצומה, כיון שהפתח שנפתח עלול להתרחב ולגדול, ואף שלעת עתה כלפי חוץ עדיין אין נראית רעתו.

לעומת זאת, יש אדם שכבר התרחק לגמרי מן הטוב והיזדרד אל הדיטא התחתונה, אך בנפשו מתחילים לנצנץ הרהורי תשובה, ומתחיל להלחם ביצר ולהתגבר על תאוותיו. אדם זה מוכטח לו שאם ימשיך ולא ירפה במלחמתו יעלה ויתעלה מעלה מעלה, אף שעדיין כלפי חוץ הוא נראה בשפלותו, ומעלתו עדיין אינה נראית.

בבית התלמוד ד"קלם" היו אומרים: אדם שתפילותיו בלי כוונה כלל, ומתחיל להתחזק ולכוון בתפילה, עדיין רק בתיבות מסוימות, הוא נעלה יותר מאדם שרגיל לכוון בתפילה ועתה החל להתרפות, ואפילו

לא לסמוך על דברי הרופאים כתורה מסיני

רק שבתו יתן ורפא ירפא (כא, יט). מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (ב"ק פה).

כאותם סכלים שמרבים ושואלים וחוקרים את הרופא, כאילו ח"ו על פי מוצא פיו יחיה האדם

כתב מרון המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוניץ זצ"ל: גם כאשר כבר הולך האדם לרופא, אל לו להיות

ולבקר בהיכלו

לפנינו תמונה נדירה מתקופת הישיבה בשנחאי: נראים בתמונה - ראשון מימין הגאון רבי ראובן פיין זצ"ל, שני משמאל הגאון רבי ברוך רוזנברג זצ"ל (שיום הייארצייט חל השבוע), אמצעי בסוף הגאון ר' שלום שפירא זצ"ל. אחרון מימין יושב מרון רה"י הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל

וכאילו חוות דעתו היא כתורה מסיני.

וזה לשונו: "דרכי היא כפי שקבלתי מרבותי, לא להרבות בדברים עם הרופא, כל מצבי זה הוא אצלי באופן של בעל כרחו, אין ביכלתי להכיר, ועוד גם

להאמין לרופא, ולא מחמת אמונתי הרבה בהשי"ת... אלא פשוט מחמת כי הלא רואים בעליל כי אין לאל ידם לעזור בכלום, ואם כן די והותר בביקור הרופא לבד, די אשר הולכים ומחקים נימוסי העולם."

"אבל לכל הפחות אצל הרופא גופא, הלא אין צריכים להסכל רב סכלות, ולהדמות כאילו הם העוזרים"

דעת תורה ומוסר

גם הרמב"ם היה רופא

רק שבתו יתן ורפא ירפא (כא, יט).

כשנתיים ימים לפני פטירתו של מרן ראש הישיבה הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, לקה בהתקף לב, מספר ימים לאחר מכן ביקר אותו הרב שלמה לורנץ. וראש הישיבה התלונן שאין לו פנאי לישון,

מכיון שעליו ללמוד עתה 7 דפי גמרא ו-10 דפים ברמב"ם...

"הראש ישיבה שאל את הרופא האם מותר לו להתאמץ בצורה כזו לאחר התקף לב? שאל הרב

לורנץ. השיב לו הראש ישיבה: הרי זה רמב"ם מפורש! "הכל חייבין בתלמוד תורה, אפילו זקן, אפילו חולה" וכו'. ואם כך איני זקוק לשאול את הרופאים, כי הרמב"ם מספיק בשבילי, והרי גם הרמב"ם היה רופא.

מרן ראש הישיבה: בעינינו ראינו מי שנשאר עם הציבור נשאר בחיים

ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר האלקים (כז, יג). וברשי" לא ידעתי מה טיבו של יהושע כאן. ואומר אני, שהיה התלמיד מלווה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההה, שאינו רשאי לילך משם והלאה.

אמרו חז"ל (יומא עה): לחם אבירים אכל איש (תהלים עה, כה) זה יהושע שירד לו מן כנגד כל ישראל.

תמה מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל: לשם מה ליהושע כמות רבה כל כך של מן, כנגד כל ישראל. אלא בודאי אין הכוונה "כנגד כל ישראל" - בכמות. ואם כן - במה.

יהושע ליווה את משה רבינו עד לתחתית ההה, כי דביקותו ברבו היתה עזה כל כך ולכן ביקש להדבק ברבו עוד כמה רגעים, הן בעלייתו והן בחזרתו. ואכן היה זה לפרק זמן קצר של כמה רגעים, כי המרחק מתחתית ההה ועד למחנה ישראל לא היה רב, שכן

ממקום מושבו של יהושע אפשר היה לשמוע את העם. הווי אומה, יהושע התרחק מכלל ישראל מהלך עשר דקות, אולי רבע שעה...

המן שירד ל"כלל ישראל" ירד בגלל זכויות "הכלל". הפרט, כל יחיד ויחיד מישראל, זכה למן מכוחו של הכלל כולו. בתחתית ההה לא היה מן. וכאשר מתרחקים מן הכלל - אפילו מרחק קצר כדי מהלך רבע שעה - צריך זכויות "כנגד כל ישראל" כדי שהמן ירד שם, אף שזה אמצעי קיום חיוני ולחם חוק. כנגד כל ישראל - בזכויות.

בעינינו ראינו - הוסיף מרן רה"י - בדרך כלל הנדודים

ממיה, אלה שהיו עם הישיבה, לא אירע להם דבר, וכולם יצאו מן הגלות האימה בלי פגע. אך אלה שסרו מעט, אפילו אם סרו רק כדי להפרד מקרובים ובני משפחה באיזו עיירה סמוכה בדרך, ובדעתם היה לשוב ולהצטרף מיד לישיבה, אלה לא שבו עוד..

והוסיף הגר"ח: מובן, שאין "קובץ של יחידים" נקרא "כלל". כדי להחשב "כלל" צריך "איש אחד בלב אחד". אולם כשיש "כלל" זוכה גם היחיד, ואם חלילה, הוא מתרחק, אזי מתחייב הוא בנפשו.

מח ולב

מדוע פרץ מורנו רה"י בבכי - באמצע 'ועד' מוסר

כי תראה חמור שנאך רובץ וגו' עזוב תעזוב עמו (כג, ה).

סיפר הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: במשך השנים זכיתי להסתופף רבות בהיכלו של דודי, מורנו הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, ומדי פעם לשמוע ממנו ועדים במוסר.

בשיחותיו של רבי אריה, חשנו תמיד כי דבריו יוצאים מלב טהור, מתוך עיבוד עצמי עקבי קודם אמירתן. לכן דבריו עשו רושם כה גדול על השומעים, ונחרטו עמוק בלבות. האצילות והנועם המיוחדים בצורת מסירת הדברים, אף הם הוסיפו נופך להשראה המיוחדת שהורגשה בסביבתו, בעת שמיעת מוסריו ואמריו.

יש לציין, כי בענוותנותו המיוחדת במינה תמיד הרגיש שאינו ראוי לומר מוסר לאחרים, ונמנע מלהעיר או לתבוע משומעי לקחו על דרגות ומעלות, שלפי רום מדרגתו סבר שאינו אווז בהן או שלא רכש בהן מספיק שלימות.

מטעם זה כידוע, סירב רבי אריה בתחילה למלא את מקום אביו, הגאון הצדיק רבי חיים זאב פינקל זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת מיר, למסור במקומו את השיחות הקבועות בישיבה. כשדודו, ראש הישיבה, מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ניסה להפציר בו ולשכנע אותו כי הוא ראוי לאותה משרה רמה,

ושימת שלום בין אנשים כוננת באמרך 'כי תראה חמור שנאך רובץ', 'כי תפגע שור אויבך'. מי הוא שיראה את שונאו גומל לו חסד שלא ידבנו לבו לחבקו ולנשקו!?"

כוננת רש"י שם לומר, שכאשר צייתה התורה את האדם שרואה את חמור שונאו רובץ תחת משאו לסייע לו להרימו, או כשפוגש את שורו או חמורו של אויבו תועה בדרך ועליו להשיבו לבעליו, יש לה בזה רצון נוסף מלבד המצוה כשלעצמה. התורה רצתה לכוון שלום בעולם בין בני אדם. כאשר אדם רואה את שונאו מסייע לו בטעינת החמור או משיב לו את אבידתו, זה גורם לו לאהוב מחדש את חבירו, ואף לחבקו ולנשקו. נמצא שהתורה בחוקיה הישרים מכוננת שלום בעולם.

"צא ולמד", עורר רבי אריה בקול נרגש ונשנק מבכי "כיצד כל ההלכות והחוקים שמצוה אותנו התורה, הגיונם ושרשם במידות טובות והגונות. כיצד רצון התורה הוא אך ורק ליישר את דרכינו ואורחותינו, שנאהב האחד את רעהו ושננהג כראוי האחד כלפי רגשותיו וצרכיו של השני..."

הצליח רבי אריה בחמתו הרבה להפוך את הקערה על פיה, ולשכנע את רבי חיים, כי דוקא הוא עצמו זה שראוי להתחיל למסור שיחות בישיבה...

בסופו של דבר, אכן השתכנע רבי חיים לטעונו של רבי אריה, ובזכותו החל למסור שיחות מוסריות בישיבה, וכך זכה עולם התורה לטעום מעט מההרגשים העדינים של רבי חיים, ולהיווכח בכוחו העצום והבלתי נדלה גם בתחום המוסר. יסודותיו העצומים והנפלאים מתבדרים בשמו עד היום, וספרו "שיחות מוסר", שרבי אריה עצמו ערך בטוב טעם ודעת, קנה שביטה בבתי מדרשות והיכלי התורה והיראה בכל אתר ואתר.

מראה מפעים במיוחד אירע פעם בעיצומו של ועד מוסרי, שעסק בענין מידות טובות ולב טוב לזולת. רבי אריה ציטט את דברי רש"י בתהלים, ומרוב חבורו אל הדברים וחיבתו ותשוקתו כלפיהם, פרץ בבכי נרגש שחט דמעות מכולנו.

היה זה כאשר הקריא את דברי רש"י בתהלים על הפסוק: "אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית" (צ"ט, ד). מפרש רש"י בשם 'מדרש תנחומא': "אתה כוננת מישרים - פשרה

הגאון הגדול רבי ברוך רוזנברג זצוק”ל

ראש ישיבת סלבודקה

עשרים שנה לפטירתו – ר”ח אדר תשס”ד

יריעה הסטורית ומרתקת על תקופת שנחאי ונדודיו עד להגיעו לישיבת מיר בירושלים -

מתחלקת לארבע קבוצות שהתמקמו בארבע עיירות בסביבותיה של קיידיאן. הלימוד התקיים בבתי כנסיות והלינה והאכילה היו בבתיהם של יהודים טובים מתושבי אותן העיירות שקיבלו את התלמידים בסבר פנים יפות.

הבחור הצעיר מבריסק נמנה על הקבוצה שהתיישבה בעיירה ”קרקינובה” בראשות מרן שה”ת הגר”ח שמואלביץ זצ”ל. למרות ההתפצלות שמרו חלקי הישיבה על קשה, המשגיח הגה”צ ר’ יחזקאל לוינשטיין זצ”ל היה מכתת את רגליו בקביעות מעיירה לעיירה ונושא לפני התלמידים שיחות חיזוק חזרות בביטחון בה.

חרף גילו הצעיר, ב”קרקינובה” רשם שנים משיחותיו של המשגיח הגה”צ ר’ יחזקאל לוינשטיין זצ”ל, כשהוא ממלא את מקומו של הבחור שרשם את השיחות באופן קבוע, המבוגר ממנו כעשור שנים. אחת השיחות (מפרשת חיי שרה שנת תש”א) אף נדפסה תחת שמו בספר שיצא לאור ובו שיחותיו של המשגיח מאותה התקופה.

על אף השגת אשרות כניסה זמניות ליפן חסרו עדיין אשרות יציאה חוקיות מתחומי רוסיה. את אשרות היציאה קיבלו תלמידי הישיבה רק בחדש טבת שנת תש”א. הדרך שבה יצאה הישיבה מרוסיה הייתה באמצעות רכבת הנוסעת במשך יום שלם מקובה למוסקבה. ממוסקבה נסעו ברכבת הגומעת אלפי קילומטרים וחוצה בנסיעתה את בריה”מ ממערבה למזרחה דרך ערבות סיביר עד לעיר הנמל ולדיוסטוק השוכנת על שפת ים יפן.

את ים יפן חצתה הישיבה בקבוצות כשלשירותם עומדת אניה משא יפנית קטנה ורעועה, כשכל הפלגה מחוץ אל חוף אורכת יומיים, סוף סוף עמדו רגלי בני הישיבה על פיסת אדמה שמחוץ לשליטתם של הקומוניסטים.

תחנתה הראשונה של הישיבה ביפן הייתה בעיר קובה. בקובה הייתה הישיבה נתונה באוירה רגועה יחסית. מאמצים רבים נעשו אז לצאת מיפן, אך אשרות כניסה לארה”ב כמעט לא ניתנו. מתוך אלפי פליטים שהגיעו ליפן קיבלו רק כמה מאות אשרות. גם הבוודים מבני הישיבה שקיבלו אשרות לא השתמשו בהן, בעיקר בשל הכרעת הנהלת הישיבה כי על הישיבה להשאר בצביונה ובמתכונתה בכל מצב. בשלב זה הופסקו מאמצי ההגירה. כפעולת נגד החליטו היפנים שאלפי הפליטים מרוסיה - שהיו בלתי רצויים בשטחה - יוגלו לעיר שנחאי, חצי שנה בלבד לאחר שהגיעה הישיבה ליפן.

שנחאי הייתה עיר סינית שנכבשה ע”י יפן כארבע שנים קודם לכן, למרות כיבושה על ידי יפן חיו בעיר בדו קיום קבוצות שונות של תושבים שלכל אחת שלטון משלה ובלא שיפן התערבה בעניינה

הריץ אחריו הרב מבריסק מכתב לתלמיד ישיבת מיר בן העיר בריסק שידאג לכל צרכיו של ברוך רוזנברג ברוחניות ובגשמיות.

שם, בישיבת מיר נכלל עם בני הוועד הצעיר ביותר שבישיבה. למרות גילו נודע כמתמיד עצום וכבעל כשרון מופלא, שקיעתו בלימוד באותה התקופה הייתה מוחלטת. בעצמו התבטא על תקופת וילנא: ”לא עשינו כלום רק ישבנו ולמדנו”. גם את רבי חיים עוזר לא הלכתי לראות”. הוסיף.

בוינא הורגשה היטב המלחמה המשתוללת, מסביב מחמת ריבוי הפליטים והאנדרלמוסיה ששררה בעיר בעקבות כך גם גורל משפחותיהם של הפליטים לא נודע והדאגה הייתה רבה.

לימים סיפר, כי פעמים הלך עם עוד תלמידים מבני הישיבה לעריכת שולחנו של האדמו”ר רבי שאול ידידיה אלעזר טאוב זצ”ל ממודוץץ בלילות שבת, שם לקול נגינותיו העריבות שאבו הפליטים נוחם ועידוד. בוינא נפגש גם עם אביו שהגיע לעיר לצרכי פרנסתו.

ימיה של ישיבת מיר בוינא לא ארכו, ואך חדשים מעת בואה לוינא פקדו עליה בעליה החדשים של העיר - ”הליטאים”. לעזוב את העיר הישיבה נטלה את מקל הנדודים והתמקמה בעיר קיידיאן השוכנת בלב ליטא. השקט והשלוה שהיו ממאפייניה של קיידיאן היטיבו עם איכות הלימודים בישיבה לעומת תקופת ישיבתה בוינא שהושפעה מהמולת ריבוי הפליטים שזרמו לבירת ליטא.

חצי שנה בלבד עשתה הישיבה בקיידיאן, כשבינתיים ממשיכות גרמניה ורוסיה בכיבוש צפונה של יבשת אירופה, לשם השלמת הכיבוש האזורי חמדה רוסיה גם את מדינת ליטא כולה, כולל בירתה ”החדשה” - וילנא. להשגת מטרה זו השתמשה רוסיה ”בכח זרועה” שהייתה פזורה ברחבי ליטא בצורת בסיסים צבאיים, באמצעותם הקימה ממשלה ליטאית קומוניסטית זמנית שעל ידי ”שיטות קומוניסטיות” ידועות צריכה הייתה להביא לרוסיה את ”בקשת” העם הליטאי להסתפח באופן מוחלט לרוסיה. ”הבקשה” הועברה לרוסיה וזו אישרה את סיפוח ליטא כולה לרוסיה כעבור חודשיים.

משמעותה של התפתחות זו הייתה שהשהייה בליטא תהפוך לשהייה ברוסיה הקומוניסטית. כלפי הישיבה המשמעות הייתה - סגירתה על ידי השלטון הקומוניסטי. המשך קיומה היה מביא בעקבותיו הגלייה לסיביר...

בתחילת חודש אב, כשבוע לפני סיום כהונת ממשלת הביניים וסיפוח ליטא כולה לשלטון רוסיה, נתקבל צו על סגירת הישיבה בקיידיאן ופיזור התלמידים. הישיבה החליטה להמשיך ולשמור על קיומה כשהיא

הגר”ב זצ”ל נולד בחודש סיון תרפ”ג בעיר בריסק שבליטא לאביו הגר”ר מיכל זצ”ל שהיה ממקורביו ונאמני ביתו של הגרי”ז מבריסק זצ”ל.

עוד בצעירותו נודע בהתמדתו המופלאה, ובהיותו בגיל צעיר שלחו הגרי”ז מבריסק ללמוד בישיבת מיר ומעשה שהיה כך היה.

לעיר בריסק נכנסו הגרמנים בראש השנה שנת ת”ש, בה שהו עד לערב יום הכפורים, שנקבע למועד כניסת הרוסים לעיר, על פי הסכם חלוקת פולין שנקבע מראש. את הרב מבריסק ובנו הגדול הגרי”ז מצאה המלחמה בעת שהותם בעיירת המרפא קריניצא, משם המשיכו לוורשא וביאליסטוק, ומשם הגיעו בחודש חשון לוינא.

באותה העת הגיע מכתבו של הרב למשפחתו שבבריסק, בו הוא מבקש שבניו הגדולים יצאו לדרך מבריסק לוינא, להצטרף אליו. בעקבות בני הרב ובעיקר בשל קשר הדוק שנשמר בינו לבין אחד מבני הרב בן גיל הסמוך לגילו, עלה בדעתו של ברוך לצאת גם הוא מבריסק לעבר וילנא, ימים שלמים הפך בדעתו אם אכן זהו הצעד שעליו לעשות בשעה זו של חוסר בהירות עתידית, לבסוף גמר אומר כי עליו לעזוב את בריסק ולצאת לכיוון וילנא.

החלטתו של הבחור הצעיר שזה עתה מלאו לו שש עשרה שנים, לעזוב בית חם ולצאת לבדו לעתיד בלתי נודע, קשה הייתה להוריו מנשוא, איך יתכן לשלוח מהבית בן יחיד צעיר כל כך בימי מלחמה טרופים שכאלו, ומה עוד שהם הכירו במגבלות גופו החלוש, אך גם הוריו לא יכלו לעמוד בפני נחישותו, וברוך יצא לדרך כשהוא נפרד ממשפחתו בראותו באחרונה את אמו ואת אחותו היחידה גינדיל הצעירה ממנו בשבע שנים הי”ד.

מיד עם בואו לוינא, כדבר המובן מאליו הגיע היישר למעונו של הרב מבריסק, מתחילה סבר הרב מבריסק כי יש לשלוח את הבחור הצעיר, הנתון תחת חסותו לישיבה המתאימה לגילו, לשם כך רצה לשולחו לישיבה בראשותו של הגה”צ רבי אלחנן וסרמן זצ”ל הי”ד, אולם נפשו של הבחור הצעיר איוותה להתקבל לישיבת מיר, שהיתה באותה עת בוינא, משראה הרב שזהו רצונו הסכים לכך, וברוך הלך למרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ”ל, ובפיו בקשה להתקבל לישיבה. ראש הישיבה הגר”א” סירב לקבלו בטענה כי עול הישיבה שבאחריותו איננו מאפשר לו להכניס בעתות אלו תלמידים חדשים בגילאים כשלו, תחת חסותה של הישיבה. מאוכזב חזר הבחור לרב מבריסק עם תשובתו של ראש ישיבת מיר, בראות הרב את רצונו העז של בן חסותו הצעיר להכנס לישיבה, שלח את בנו הגרי”ז לראש הישיבה בצרוף בקשתו האישית לקבל את הבחור ברוך רוזנברג לישיבה. בקשתו של הרב השיגה את יעדה, והבחור הבריסקאי הצטרף לבין שורותיה של ישיבת מיר בוינא. בלא ידיעתו

רבי אליעזר יהודה פינקל תש”כ	רבי חיים זאב פינקל תשכ”ה	רבי יחזקאל לוינשטיין תשל”ד	רבי חיים שמואלביץ תשל”ט	רבי נחום פרצוביץ תשמ”ז	רבי בנימין ביינוש פינקל תש”ן	רבי נתן צבי פינקל תשע”ב	רבי רפאל שמואלביץ תשע”ו	רבי אריה פינקל תשע”ו	רבי אהרן דוד חדש תשפ”א
-----------------------------	--------------------------	----------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------------	-------------------------	-------------------------	----------------------	------------------------

< הפנימיים של העיר

תלמידי הישיבה שגורשו מיפן התיישבו לאו דוקא באזור היפני שבה. הלימוד ושאר צרכי התלמידים - למעט שינה - התנהלו בבית הכנסת "בית אהרן" ששימש אותם במרבית עת שהותם בשנחא. גודלו ונוחיותו היו בסיס טוב להרחבת הדעת כלשהיא במשך שנים רצופות קשיים מבית ומחוץ.

שנות שהותו בשנחא היו בלא ספק השנים בהם הניח יסוד רחב לגדלותו בתורה לה זכה, והגיע במשך השנים שלאחר מכן. בשנים אלו למד בחברותא עם הגאון רבי אריה לייב מאלין זצ"ל.

עם פרסומו כמתמיד עצום וכבעל כשרונות חריפים, הוכר כבעל אופי רך וכאדם נוח. נעימותו גישרה על פני כל פערים אפשריים הנוצרים בחיי חברה. הליכותיו אלו היו מופת לכל מכיריו לאורך כל שנות לימודיו בישיבה.

מלבד התמדתו הגדולה ושקיעותו המוחלטת בתורה באותה תקופה, היה גם דבוק ברבותיו שבישיבת מיר - מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ, המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אשר עמיהם היה קשור כל השנים אף לאחר שעלה לארץ ישראל. לדבריו שיעוריו של מרן הגר"ח שמואלביץ היו אלה שהדריכוהו בראשית צעדיו בהיותו בישיבה, והם שהעמידוהו על דעתו בכל הנוגע לדרך הלימוד בכלל.

מי שהחזיק את הישיבה ברוחה במשך כל השנים, היה המשגיח הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הן על ידי עידוד שלא ליפול בייאוש ולהתחזק בבטחון בישועת ה' והן על ידי שמירת האוירה בישיבה ככל האפשר עד שכמעט לא יורגשו התנאים המיקום ושאר הדאגות.

בתחילת החורף של שנת תש"ב פרצה מלחמת יפן-ארה"ב. המלחמה גררה בעקבותיה את ניתוקה של יפן מחלקים רבים של העולם, כך שנסיונות ההגירה לארה"ב כמובן לא עמדו עוד על הפרק. המלחמה היתה אכזרית כשהיא מתחזקת והולכת במשך כארבע שנים עד לסיומה עם כניעתה של יפן בסוף שנת תש"ה.

האיום על יפן מפני צבא ארה"ב לא פסח גם על אלפי הפליטים היהודים מרוסיה ואירופה ובתוכם תלמידי ישיבת מיר. קשה לתאר כשם שנקל לשער את הסבל שעברו תלמידי הישיבה בתוך מכלול המאורעות והתנאים המשתנים שהיו מנת חלקם במשך שנים מספר אודות הקשיים או ההתמודדויות שעבר הוא בעקבות הניתוק מהמשפחה, טלטולי הדרכים התנאים הקשים והסכנה התמידית שריחפה על ראשיהם לא נשמע ממנו דבר מעולם.

היכולת לעבור תקופה כזאת ועוד לטעת ולהצמיח בה שרשים של גדלות בתורה ויראה טהורה על ידי עמל מתמיד, קשה להבנה בכלל - ובדורנו בפרט.

בכמה הזדמנויות היה חוזר על הנאמר בזמנו בישיבות הקדושות: "אז איך האב אתוס, לאך איך זאך אויס אויף די גאנצע וועלט!" [בתרגום חופשי = כשיש לי תוס; אז אני צוחק על כל העולם]. דברים אלו מילאו

את האוירה, היטיבו להגדיר את דביקותם בתורה בכל מצב, והעידו יותר מכל על מהות חייהם.

מושגיו בכל הנוגע לעמל התורה ובתנאים לא מקילים כפי שלמד בכל שנותיו, היו בלא ספק פרי אותן השנים בשנחא שעמלו ועינו בלימודו היו מעוררי התפעלות אף אם היו הימים כתיקונם, קל וחומר בצל אותם ימים בעלי תנאים קשים כדוגמת החום הכבד ששרר בשנחא בתקופות מסוימות בשנה, האיום מפני מחלות שונות, הדאגה לגורל הקרובים והסכנה הממשית.

במקביל התהדקו קשרי גרמניה ויפן, בהשפעה הנאצית תוכננה לפרטים השמדתם של הפליטים היהודים בשנחא באמצעות שיטות שהופעלו כבר כנגד יהודי אירופה, הי"ד. בחסדי שמים התכניות כולם לא יצאו לפועל, למעט כך שלשם ביצוע זממם הועברו הפליטים לגיטו שגבולותיו נקבעו בתוך הרובע היפני "הונקיו" שבעיר שנחא.

בהזדמנות מסוימת כשנשאל אודות הניסים אשר נעשו עמיהם בתקופת המלחמה בכלל, ובשנחא בפרט, התבטא: "מי שישב ולמד כל הזמן ובשקיעות, לא ידע מכלום וגם לא מניסים..." "אבל האמת שאכן היו שם הרבה ניסים..."

בשמחות משפחתיות, ביקש שישירו שירים שאותם שמע לראשונה מתלמידי "ישיבת חכמי לובלין" ששהו אף הם בשנחא, לדבריו עתות שמחה הם הזמן הנכון לשירים אלו שבכך אנו מבטאים את ההודאה לה' יתברך על הניסים שנעשו עמנו בימים ההם.

רק כשנה מעת סיום המלחמה הושגו הרשיונות המתאימים, ובני הישיבה החלו לעזוב בקבוצות את אדמת שנחא, כשפני רובם מועדות לארה"ב. מעבר בני הישיבה כולם נמשך על פני כמה מחדשי החורף תש"ז, רבי ברוך היה מאחרוני העוזבים את שנחא

הקרבות שהתנהלו באותה שעה בארץ ישראל ושלבי ההתפתחות שהיו אז מנת חלקה, הכשירו בדיעבד את ארה"ב כתחנה למרבית בני הישיבה. תקופת אמריקה היתה השקטה והשלוח ביותר בהשוואה לתקופות קודמות מרובות הנדודים ורוויות הדאגות. בניו יורק שארה"ב התאפשר לתלמידי הישיבה להגשים את שאיפתם ללמוד בלא הפרעות שמקורן בהתרחשויות שבעולם החיצון.

עבורו היוו שנתיים וחצי אלו פרק זמן של עליה בתורה, ידידו ושעימם למד בחברותות באותן שנים היו לימים מגדולי ראשי הישיבות בדור האחרון.

רק בעת שהותו באמריקה השיגה אותו הידיעה על הריגתם של הוריו ואחותו על קדוש ה' יחד עם שאר יהודי בריסק, בשריפה שהציתו הנאצים ימ"ש בתאריכים ד' ז' חשוון תש"ג הי"ד, בהגיע הידיעה ישב לארץ כדן שמועה רחוקה.

בשלהי שנת תש"ט עלה לבדו על אניה בדרכו לארץ הקודש. עמו לקח את מעט מטלטליו ואת כמה מספרי הלימוד שנדפסו בדפוס ישיבת מיר בשנחא, שכידוע שימשו אותו אחר כך עשרות שנים בארץ

ישראל עד לשנותיו האחרונות ממש.

ארץ ישראל, שמעמדם של בני הישיבות היה בה טוב בהרבה מבאמריקה דאז - לפני ההתפתחות התורנית המבורכת באזורים מסויימים - שימשה רקע טוב לבני התורה יוצאי ארצות המלחמה לבנות את חייהם תוך התמסרות ללימוד התורה.

בערב ראש השנה שנת תש"י דרכו רגליו על אדמת ארץ ישראל בנמל חיפה. בראש השנה התארח בחיפה ומיד בצום גדליה עלה לירושלים היישר לישיבת מיר.

שאר בשרו היחיד בארץ ישראל היה דודו, אחי אמו ר' אברהם שיינין זצ"ל שדאג לכל מחסורו והיה לו כאב. כל ימיו הכיר טובה לדודו ולמשפחתו על מסירותם אליו בכל עת ובכל תחום שנצרך.

בישיבת מיר בירושלים היה מהארייות שבחבורה. באותה עת העמידו מרן ראש הישיבה הגאון רא"י פינקל זצ"ל עם עוד שלשה מבחירי הישיבה יוצאי ישיבת מיר בחו"ל למסור חברות ללפי התלמידים הצעירים.

תקופת שהותו בירושלים היתה פוריה במיוחד, גם מצד הקשר בלימוד עם מרן הרב מבריסק זצ"ל שלביתו נכנס בתדירות גבוהה לשוחח בדברי תורה.

במכתב מאותה תקופה שנכתב אודותיו על ידי רבו הגה"צ ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל באו בין השאר השורות הבאות: "אשר לפי דעתי הוא מהמצויינים שבישיבתנו הן בגדלות בתורה הן במעלות ומידות..."

נישואיו

בשנת תש"י בנה את ביתו עם בתו של הגה"ק רבי אברהם גרודז'ינסקי זצ"ל, בעל "תורת אברהם" מנהלה הרוחני הנערץ של ישיבת סלבודקה שבליטא

האירוסין נחוגו בתחילת חודש אדר בישיבת סלבודקה כשהעומד מצד החתן הוא מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל והעומד מצד הכלה הוא הגר"א שר זצ"ל. בשמחת האירוסין גילה הגר"א שר את הערכתו המופלגת ואת חיבתו הרבה לחתן אשר עדין לגדלותו.

לאחר נישואיו בחודש אב הצטרף לכולל האברכים שעל ידי הישיבה, שם, המשיך לשקוד על תלמודו ולהתעלות בתורה.

בשנותיו הראשונות התקרב למרן החזו"א זצ"ל. שנה אחת סר לביתו של החזו"א בבוקר חג השבועות. החזו"א ששהה באותה שעה לבדו ושהכיר כי העת והאדם שלפניו מוכשרים לכך פתח בדברים מענין היום ובשבח התורה. החזו"א האריך בדבריו מספר רגעים עד שפניו אדמו והוא הפטיח: "די בזה להיום". "שמעתי אז מפיו דברים גבוהים שהביאוני להתרגשות", סיפר לימים הגר"ב זצ"ל.

מקורות: קובץ כנסת ישראל לזכרו (יול"ע ע"י ישיבת סלבודקה בבני ברק בשנת תשס"ה)

הליכה יומית קבועה משפרת את הריכוז ואת יכולת הלמידה

בחסות *3833 מאוחדת וזהו אתר